

EL PELEGRÍ DE TOSSA FA MOLTS ANYS, RESSÒ N° 307, 2001

L'escriptor i historiador gironí Enrique Claudio Girbal va publicar l'any 1884 el llibre *Tossa. Noticias sobre la historia, tradiciones y costumbres de esta villa y su término*, obra que havia guanyat l'any 1883 el premi de la Asociación Literaria de Gerona. En les dues últimes pàgines del llibre i com un fet una mica anacrònic i en desús, explica la mecànica del pelegrí de Tossa la diada de Sant Sebastià. Em limito a transcriure fragments que considero tan sucosos que no necessiten més comentaris. L'article ens pot fer reflexionar sobre les voltes que dóna la societat en les modes, formes de vida, pensament, relacions amb els altres...I que el que avui es veu d'un color, l'endemà és d'un altre.. Entre els meus records d'infància la diada de Sant Sebastià té un racó imborrable: amb l'excusa de la novena podíem sortir a jugar a la plaça els vespres previs a la diada i de petit, el pare pelegrí, amb la seva capa, el barret i el silenci que es feia en el carrer, m'imposava un enorme respecte. No m'entretinc més i us explico com es desenvolupava la festa a finals del segle XIX.

A les cinc del matí el pelegrí es confessa i combrega a l'església parroquial de Tossa, després es fa una missa cantada a la capella del Sant; el pelegrí adora la relíquia i comença una processó pels carrers del poble, amb la relíquia, els ciris i les banderes fins arribar a la capella dels Socors, al centre de la vila. Allí el Síndic de l'ajuntament li lliura el passaport i un duro que ha de pagar al prevere de Santa Coloma perquè aquest digui la missa a la capella del poble. Després d'una gran reverència el pelegrí marxa sol, la processó que ha deixat es desfà en silenci i ell esmorza al costat de l'Hospital. *“Antiguamente, una vez estaba fuera el Peregrino, se cerraban todas las puertas y ventanas de las casas en señal de luto, las cuales no volvían a abrirse hasta el regreso de aquél, después de haber cumplido el voto”*

Quan el pelegrí arriba a Terra Negra es troba amb els altres pelegrins que volen acompanyar-lo, *“todos ellos provistos de cesto y rosarios y algunos descalzos. Después de haberse reunido dicho acompañamiento, volviéndose el Peregrino hacia el mar, le bendice y enseguida reza un Padrenuestro y Ave María a San Sebastián, otro a San Vicente, patrono de la parroquia y otro al santo Angel de la Guarda, después de lo cual emprenden nuevamente la marcha, mudos y silenciosos, pues está prohibido el hablar sin antes haberse cumplido el voto, como y también lo está el entrar en casa alguna. No deja de ser impresionante al ver a cuarenta o cincuenta personas en medio de los bosques caminando sin decir una palabra.”* Quan arriben a Can Noguera comencen a

resar el rosari i quan calculen estar a mig camí, per signes, el pelegrí fa parar la comitiva, dinen i tornen a caminar tot resant el rosari.

“Llegada la comitiva a Sils, el cuadro cambia su aspecto, pues al silencio de los bosques sigue el bullicio de las poblaciones de Riudarenes, Mallorquinas y otras que estan situadas junto a la carretera de Santa Coloma, de las cuales salen centenares de chiquillos que con sus gritos y piedras que arrojan muchos de ellos a los peregrinos, aturden y promueven indescriptible confusión, no faltando empero algunas personas de ambos sexos que, en vez de insultos, prodigan al peregrino toda clase de atenciones, ya brindádoles frutas y bebidas, ya increpando a las turbas de chiquillos por su mal proceder, tanto más atendida la impunidad de sus actos, pues está prohibido a toda la comitiva el contestar a los insultos que se le infieren. La algazara va cesando a medida que se aproxima al punto de su destino. Como a cosa de un quilómetro de la Capilla de San Sebastián, se encuentran ya esperando los obreros de aquella, acompañados de algunas parejas de la benemérita Guardia Civil, quienes colocándose al lado del Peregrino, procuran no se intercepte el paso, pues es tan numerosa la concurrencia que materialmente no puede transitarse por la carretera y, muy al revés de lo que acontece en Riudarenes y Mallorquinas, las personas de Santa Coloma que van a recibir el Peregrino, bésanle la mano, en su mayor parte, pidiéndole por favor su bendición y alguna pampallina (pequeñas conchas de mar que ex profeso llevan el peregrino y sus acompañantes) y que, según tradición, curan de dolor de cabeza.”

La missa a Sant Sebastià, el cant dels Goigs, el lliurament del duro al rector i la visita a la parroquial són els tràmits que compleix, igual que ara, el pare pelegrí. La tornada es feia resant el rosari però també conversant, ja que el vot s'havia complert . L'antiga Consueta de Santa Coloma, del segle XVIII i avui desapareguda consignava així la festa: *“Janer, dia 20.- En dit dia acostuma venir un pelegrí de Tossa, y despues de haver visitat la Capella de Sant Sebastià y dit lo Rosari en ella, visita la Parroquial, y luego se presenta al parroco ab son Passaport de lo Ajuntament de Tosa al que reconegut per lo Pàrroco, certifica a continuació haber cumplert ab la sua missió, y haber rebut de ell un duro de or, de aument, qual serveix per una lliura de cera per dit Sant, y lo restant per limosna de una Missa que se li celebra lo dia seguent dia 21, la que ou, y concludida, marxa desde dita Capella altre vegada per Tossa”*

D'uns anys ençà sabem que hi ha una vertadera cua per ser pare pelegrí. El que ho ha estat aquest any, de 29 anys d'edat, es va apuntar quan en tenia tretze. No passava igual quan ho explicava Girbal l'any 1884: *“Antiguamente era menester pedir o*

solicitar turno para poder desempeñar la comisión del Peregrino, tantas eran las personas que lo deseaban, a cuyo efecto se llevaba un libro o registro por uno de los individuos del Municipio. Hoy día se ve el ayuntamiento obligado muchas veces a buscar un individuo que sirva de peregrino mediante estipendio”

Tot canvia: si a finals del segle XIX i principis del XX el pelegrí era acompanyat per una quarantena de devots, en la dècada de 1940 ja quasi eren cent, dos-cents en els cinquanta i seixanta, quatre-cents en els setanta, sis-cents en els vuitanta i un miler en els noranta. L'any amb més pelegrins fou el de 1996 amb 1.568 caminants i el segon ha estat aquest de 2001 amb 1.411. Tot canvia, tot torna.